

Міністерство освіти і науки України
Факультету історії, політології і міжнародних відносин
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Бурачок Л.В.

**Історія міжнародних відносин ХХ ст: плани
семінарських занять, програмові вимоги,
самостійна робота**

(Методичний посібник для студентів Факультету історії, політології і
міжнародних відносин, денна та заочна форма навчання)

ІА – 4 курс

Івано-Франківськ
2019

Бурачок Л.В. «Історія міжнародних відносин ХХ ст»: Методичний посібник для студентів факультету історії, політології і міжнародних відносин: – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2019. – ст.

Підготувала кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії факультету історії і політології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника Бурачок Л.В.

Рецензенти:

Щербін Л. В. – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Стефанюк Г.В. – кандидат історичних наук, доцент кафедри історіографії і джерелознавства Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника..

Надруковано за ухвалою Вченої ради факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 10 від 27. 06.2019 р.)

Анотація до курсу

Дисципліна покликана розкрити основні тенденції розвитку світової політики й дипломатії в новітній історії та особливостей функціонування новітніх систем міжнародних відносин, що існували протягом ХХ ст. Вироблення навиків аналізу міжнародних відносин і зовнішньої політики провідних держав світу з урахуванням історичного досвіду, факторів об'єктивного та суб'єктивного характеру, національних інтересів кожного автора міжнародних відносин; отримання знань, основних теорій, доктрин світової політики, загальної міжнародної проблематики, регіональної специфіки, сприяння розумінню взаємозалежності країн світу, особливо в умовах сучасних процесів глобалізації.

Передмова.Пропонований курс «Історія міжнародних відносин ХХ ст.» вивчає історію світової цивілізації, етнічну карту світу. Здійснюється класифікація держав, етнічних спільнот. Звертається увага на теоретико-методологічні основи всесвітньої історії, її структуру і життєдіяльність. Характеризується теорія і типологія націй, етнічність, школи етнічності тощо. Вивчається роль традиції в етнічній культурі, досліджується історичні процеси, їх види, а також етнокультурні, політичні, соціальні, історичні процеси. Крім того, розглядаються теорії культурної взаємодії, об'єднавчі та роз'єднавчі процеси, етнічні конфлікти, їх причини. Подається типологія етнічних конфліктів.

Вимоги до знань і вмінь:

Після закінчення курсу студент повинен *знати*:

- етапи становлення етнології як самостійної галузі знань;
- основи методології етнологічного дослідження;
- етнологічні школи, їх теорії та ідеї;
- класифікацію етносів, критерії і види;
- сучасний стан розробки теорії етносу, нації, етнічності;
- основні характеристики та компоненти психології етносу;
- сутність процесів етнічного розмежування та згуртування;
- основні риси сучасних етнічних процесів в світі;
- сутність і типологію етнічних конфліктів;
- проблему співвідношення етнічного і культурного, етнічного і релігійного;
- значення звичаїв і ритуалів в житті того чи іншого представника етносу.

Після закінчення курсу студент повинен вміти:

- використовувати набуті знання в подальшому навчанні;
- аналізувати етнічну специфіку історичних процесів, подій, фактів;
- застосувати на практиці етнологічні методи;
- аналізувати різні фактори життєдіяльності етнічних спільнот;
- співставляти різні інтерпретації основних понять у викладі наукових шкіл;
- робити висновки на основі аналізу статичних і динамічних характеристик психології етносу.

ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Мета: Запропонований курс покликаний поглибити історичні знання студентів з історії міжнародних відносин ХХ ст. і є складовою частиною системно фахової підготовки. Його актуальність обумовлюється насамперед складністю і суперечливістю міжнародних відносин західних і східних країн у ХХ ст. Мета спецкурсу полягає в тому, щоб дати студентам знання з теорії і методології джерелознавства, практичні навички роботи з історичними джерелами, інформацію про існуючі письмові джерела. Студенти повинні ознайомитись з найвідомішими документами і матеріалами з «Історії міжнародних відносин 1945– поч.. ХХІ ст.», вміти їх аналізувати та використовувати в навчальному і науковому процесі.

визначити зміст історії міжнародних відносин ХХ , як одного з важливих етапів всесвітньої історії.

самостійно опрацьовувати документальний матеріал, наукову, та іншу літературу;

пов'язувати матеріал курсу історії міжнародних відносин ХХ із всесвітньо-історичним процесом;

систематично доповнювати бібліографію тем курсу новинами наукової літератури, джерелами ;

- самостійно обґрунтувати свої висновки і узагальнення
- застосовувати методи наукового дослідження при вивченні історії міжнародних відносин ХХ ст.;

- застосовувати отримані знання при написанні реферативних, курсових, кваліфікаційних, дипломних, магістерських робіт, організації науково-дослідної роботи, підготовці наукових виступів на конференціях, диспутів, круглих столів тощо.

Політика курсу

Підхід до навчання студентоцентрований, стиль спілкування та взаємодії – демократичний. Вітається й заохочується активна увага під час роботи в аудиторії, творча співучасть у здобутті знань, готовність до обговорення питань, що розглядаються, як результат самостійного опрацювання рекомендованих першоджерел і літератури та самостійного пошуку інформації в мережі Інтернет. Запитання, що виникають, можливі як у ході заняття, так і в кінці, коли виділяється час для обговорення, а також на консультаціях, під час яких здійснюється й відпрацювання пропущених занять і невиконаних видів робіт.

Усіх форм навчальної співпраці стосуються вимоги Положення про запобігання плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Кодексу честі ПНУ, яким визначаються норми поведінки студентів і працівників університету.

Для оперативної комунікації та обміну інформацією створюємо власну групу в месенджері Viber або в одній із соціальних мереж (за вибором студентів).

Усі основні матеріали з курсу є доступні в системі дистанційного навчання університету

Результати навчання (компетентності)

виділяти наскрізні поняття курсів, формувати в учнів понятійну систему за рахунок включення відповідних груп-понять в уроки, а також планувати і проводити уроки за допомогою сучасних методів і технологій навчання;

ознайомлення студентів з традиційними і інноваційними методами і технологіями навчання, прийомами і пізнавальними завданнями інтерактивного навчання в школі;

за результатами навчання студенти повинні навчитися моделювати уроки історії вільно добирати і оперувати методами і прийомами навчання предмету, оптимізуючи навчально-виховний процес;

Одним з головних завдань курсу є формування в молодого покоління суспільної свідомості, культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- теоретичні і практичні основи методики навчання історії, орієнтуватися на їх сучасні досягнення; тенденції розвитку сучасної освіти; сучасні підходи до цілей і структури шкільних курсів історії і суспільствознавчих предметів; критерії відбору і принципи структурування змісту навчальних курсів у ЗОШ; закономірності, принципи, методи, форми і засоби навчання та виховання учнівської молоді; особливості організації та проведення навчально-виховної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти і сучасної педагогічної науки (D1);

- види пізнавальних умінь і можливостей учнів з історії і суспільствознавчих предметів, способи вивчення пізнавального інтересу учнів, методичні принципи і прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів(D1);

- методи формування навичок самостійної роботи й розвиток творчих здібностей і логічного мислення учнів (D1);

- способи перевірки та оцінювання результатів навчання історії і суспільствознавчих предметів, методичну роботу учителя (D1);

- способи мотивації навчання і прагнення до успіху (D1);

- знати термінологію, зокрема «педагогічна майстерність», «інноваційні технології» (D2);

- основи теорії і методології освіти, необхідні для професійної діяльності, проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівня розвитку особистості (D3);

вміти:

мати сформоване критичне і творче мислення і вміти його формувати в учнів (D7);

самостійно проводити уроки, визначаючи мету, форму, вид, план уроку, етапи уроку, їх тривалість,

використовувати знання, уміння і навички із дисципліни для розв'язання конкретних задач у професійній діяльності учителя історії і суспільствознавчих предметів, зокрема, володіти методикою проведення різних форм організації навчального процесу, використовувати методи формування навичок самостійної роботи й розвиток творчих здібностей і логічного мислення учнів; володіти технологіями оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів з історії і суспільствознавчих предметів (використовуючи індивідуальний і диференційований підхід), вести педагогічне спостереження; формувати загальні і предметні компетентності в учнів; способи мотивації навчання і прагнення до успіху (D9);

самостійно оцінювати освітні проблеми, пропонувати способи їх розв'язання, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем; вміти планувати навчальну діяльність, застосовувати

найбільш раціональні способи навчальної праці, проводити рефлексію, самооцінку та коригування пізнавальної діяльності; формувати ініціативу (D13);

□ розуміти значення культури як форми людського існування, поважати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва; а також проводити діяльність, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини в навчальних цілях (D15);

□ застосувати професійний і творчий потенціал як в інтересах українського суспільства (в освітній і соціальній сферах суспільного життя), так і для самореалізації особистості; розуміти проблематику ролі й місця людини в історичному процесі (D18);

4. Результати навчання (компетентності)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, приймати нестандартні рішення у практиці викладання історії в навчальних закладах середньої освіти та у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів методики викладання і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі (C1).

Комунікативна (C2) – правильно коментувати, анотувати або редагувати плани-конспекти, документи ін.; спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, вміння правильно розмовляти та писати різними комунікативними стилями, а саме неофіційним, офіційним.

Лінгвістична (C3) – здатність отримувати професійну інформацію іноземною мовою.

Інформаційно-цифрова компетентність (C4) – здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та інтегрувати їх в навчальне середовище.

Компетентності в природничих науках і технологіях (C5) – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Соціальна і громадянська компетентність (C6) – здатність до міжособистісної взаємодії на основі етичних міркувань (мотивів), вміння працювати в колективі й ефективно співпрацювати з учасниками навчального процесу; уміння попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів; діяти громадсько і соціально відповідально і свідомо та з почуттям поваги до оточуючих, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Навчання вчитись (C7) – здатність вчитися і спільно, і автономно, здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), самостійне набуття нових компетентностей, а також здатність виявляти і творчо підходити до вирішення проблем, ухвалювати обґрунтовані рішення, генерувати нові ідеї, брати відповідальність і виявляти ініціативу, зокрема через використання елементів інноваційних технологій, вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки, зокрема, під час групової роботи, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати прогрес і результати навчання, навчатися впродовж життя.

Загальнокультурна компетентність (C8) – здатність аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення національної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в культурному та духовному контекстах сучасного українського суспільства; усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми; цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність в Україні на основі підготовки планів-конспектів, присвячених проблематиці культури.

Екологічна компетентність і здоровий спосіб життя (C9) – здатність усвідомлення ролі навколишнього середовища для життя і здоров'я людини, прагнення до його збереження; здатність до здійснення професійної діяльності згідно з вимогами охорони праці й техніки безпеки; здатність і бажання дотримуватися здорового способу життя.

Фахові (предметні) компетентності:

C10. Наявність системи знань із навчальної дисципліни, необхідних для роботи в навчальних закладах середньої освіти, зокрема, сучасні підходи до цілей і структури шкільних курсів історії і суспільствознавчих предметів; критерії відбору і принципи структурування змісту навчальних курсів у ЗОШ; закономірності, принципи, методи, форми і засоби навчання та виховання учнівської молоді; особливості організації та проведення навчально-виховної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти і сучасної педагогічної науки; здатність формувати в учнів ключові і предметні компетентності ін.

C11. Здатність усвідомлювати та інтерпретувати вивчене, формувати й науково аргументувати власну позицію, брати активну участь у дискусіях.

C12. Здатність до міждисциплінарної взаємодії й уміння працювати з матеріалом суміжних освітньо-наукових сфер (філософія, політологія, філологія, культурологія, соціологія тощо) під час вирішення навчальних і наукових завдань, мати синтетичне мислення.

C13. Здатність застосовувати знання, уміння і навички із дисципліни в практичній діяльності, організації навчально-виховного процесу, розробці навчально-методичного забезпечення уроків, при веденні дискусії.

C14. Здатність володіти навичками практичного використання знань з основ дидактики та педагогічної діяльності, застосовувати сучасні методи і освітні технології під час підготовки планів-конспектів і проведення симуляцій уроків.

C15. Здатність володіти сучасним методичним інструментарієм.

C16. Здатність вміло користуватися вербальними і невербальними засобами передачі інформації.

C18. Здатність порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб, соціальних груп.

C19. Здатність керувати і спрямовувати навчально-виховний процес, спираючись на здобуті знання, психологічні особливості різних вікових і соціальних груп учнів.

C21. Здатність до усвідомлення суспільного статусу і призначення професійної діяльності вчителя історії і суспільствознавчих предметів, важливості збагачення професійних якостей відповідно до нових суспільно-політичних реалій; усвідомлення необхідності подальшого навчання, вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду.

C22. Здатність ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного громадянського суспільства, виховувати правову свідомість та культуру в учасників освітнього процесу; орієнтація на успіх, позитивні очікування, відкритість, гнучкість, правдивість, емоційність.

C23. Здатність до розуміння теоретичних і практичних засад економічної науки та підприємницької діяльності, основних особливостей сучасної світової та національної економіки, формувати економічну грамотність і підприємливість.

C24. Здатність формувати високу історичну й громадянську свідомість, національну гідність та історичну національну пам'ять, провадити громадянсько-патріотичне виховання серед молоді як на уроках, так і в позаурочних заходах.

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1				Модуль 2	Екзамен	Сума
Навчальна (аудиторна) та самостійна робота				ІНДЗ (реферат)		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
T1- T9	Сума	T1-T20	Сума			
Робота на парах – 50 Тест – 50	100	Робота на парах – 30 Тест – 10	40	10	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Вступна лекція

1. Предмет, мета і завдання курсу, методика його вивчення.
2. Характеристика основних джерел і літератури з курсу

Тема 2. Дипломатія провідних держав і міжнародні відносини напередодні й під час Першої світової війни.

1. Особливості політики провідних країн світу напередодні Першої світової війни.
2. Початок Великої війни. Характер і цілі Першої світової війни. Боротьба за союзників.
3. Еволюція політики Сполучених Штатів Америки щодо війни. Розпад Російської імперії

Тема 3. Паризька і Вашингтонська мирні конференції та створення Версальсько-Вашингтонської системи світового устрою.

1. Співвідношення сил на міжнародній арені після закінчення Великої війни. Теоретичні засади становлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.
2. Учасники та основні питання Паризької мирної конференції (1919- 1920 рр)
3. Зміни в співвідношенні сил на Далекому Сході після Першої світової війни, суперництво Великобританії, США та Японії.

Тема 4. Міжнародні відносини в Європі в міжвоєнний період: зовнішня політика провідних держав і перші проекти європейської інтеграції.

1. Вплив економічної кризи 1920-1921 рр. на міжнародні відносини. Генуезька і Гаазька конференції, їх рішення.
2. Завершення врегулювання в Європі та спроби зміцнення повоєнного статус-кво. Лозаннська конференція, її рішення. Конвенція про режим чорноморських проток.
3. Пакт Бріана-Келлога про відмову від війни як інструменту національної політики.

Тема 5. Криза і розпад Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Радянсько-німецьке зближення.

1. Загальноєвропейська політична криза наприкінці 30-х років ХХ ст.
2. Поглиблення міждержавних суперечностей на Далекому Сході.
3. Радянсько-німецьке зближення, „пакт Ріббентропа Молотова” і секретний протокол до нього про розмежування сфер впливу.

Тема 6. Закінчення Другої світової війни і створення Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.

1. Вступ радянських військ на територію країн Східної Європи.
2. Ялтинська (Кримська) конференція глав урядів СРСР, США й Великобританії.

Тема 7. Створення ООН. Паризька мирна конференція 1946 р.

1. Конференція в Думбартон-Оксі і розробка проекту Статуту Організації Об'єднаних Націй.
2. Шлях України в ООН.

3. Паризька мирна конференція 1946 р

Тема 8. Початок „холодної війни” і структурне закріплення біполярної системи повоєнного світу

1. Ялтинсько-Потсдамський світоустрій як система авторитарного біполярного регулювання повоєнних міжнародних відносин.
2. „Холодна війна” як нове явище в міжнародних відносинах.
3. Глобалізація зовнішньополітичних пріоритетів США:

Тема 9. Розпад колоніальної системи. Рух неприєднання у світовій політиці

1. Передумови і особливості розвитку національно-визвольного руху в Азії, Африці та Латинській Америці.
2. Бандунгська конференція країн Азії та Африки (1955 р.)
3. Боротьба наддержав за сфери впливу в „третьому світі”.

Тема 10. Роль ООН в історії „холодної війни”. 1946-1991 рр.

1. Статутні основи і початок миротворчої діяльності ООН.
2. ООН і боротьба проти колоніалізму.
3. Активізація діяльності ООН у період розрядки міжнародної напруженості

Тема 11. Закінчення „холодної війни”. Кінець Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин (1989-1991 рр.)

1. Розпад СРСР, створення СНД і нова конфігурація міжнародних відносин.
2. Остаточне врегулювання німецької проблеми і кінець Ялтинсько-Потсдамської системи.
3. Паризька хартія для нової Європи (1990 р.).
4. Перетворення НБСЄ в ОБСЄ

Тема 12. Становлення постмодерної системи міжнародних відносин, глобалізація і зовнішньополітичний курс США

1. Характеристика радикальних геополітичних змін у світі на межі ХХ- ХХІ ст..
2. Деідеологізація міжнародних відносин.
3. Зовнішня політика США як єдиної наддержави.
4. „Велика вісімка”

Тема 13. Розвиток європейської інтеграції. Європейський Союз в умовах нового світового порядку.

1. Європейська інтеграція - закономірний історичний процес.
2. Розвиток інтеграційних процесів в Європі.
3. ЄС: основні етапи становлення й розширення.

Тема 14. Розвиток європейської системи міжнародних відносин в умовах протистояння між військовими і політичними блоками та політики розрядки міжнародної напруженості (1949-1979 рр.)

1. Радянсько-американські відносини, протистояння НАТО.
2. Спроби в СРСР реформувати соціально-економічну систему і “оксамитові революції” в країнах ЦСЄ.

Тема 15. Глобальні аспекти міжнародної безпеки, конфліктні зони у світі і проблема реформування ООН.

1. Виклики глобалізації та нові завдання, що стоять перед світовим співтовариством.
2. Акції організованих груп терористів та їх вплив на стабільність у країнах.
3. Активізація регіональних конфліктів.
4. Підвищення ролі ООН у сучасних міжнародних відносинах

Плани семінарських занять

Тема 1. Становлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин

1. Мирні договори з Німеччиною та її союзниками.
2. Статут і структура Ліги Націй, мандатна система.
3. Вашингтонська конференція, її наслідки і значення.
4. Радянсько-польська війна, її наслідки.
5. Генуезька конференція.

- 1.Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття : Навчальний посібник. - К.: Школяр, 1999.
- 2.Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-40-х гг. - М., 1996.
- 3.Мировое политическое развитие: век ХХ. - М., 1995.
- 4.Прицкер Д.П. Жорж Клемансо.- М., 1983.
- 5.Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917- 1945 рр. - К.: Либідь, 1997

Тема 2. Розпад Вашингтонської системи в 1931-1933 рр.

1. Розгляд Лігою Націй прохання китайського уряду щодо військових дій Японії.
2. Реакція СРСР і США на події в Маньчжурії.
3. Доповідь комісії Літтона.
4. Вихід Японії з Ліги Націй і підписання „угоди в Тангу

- 1.Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття : Навчальний посібник. - К.: Школяр, 1999.
- 2.Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-40-х гг. - М., 1996.
- 3.Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917- 1945 рр.-К.: Либідь, 1997.
- 4.Ширер У. Взлет и падение Третьего рейха : В 2-х тт. - М., 1991
- 5.Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. - К., 1995.
- 6.Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917- 1945 рр. - К.: Либідь 1997.

Тема 3. Міжсоюзницькі відносини в 1941-1945 роках.

1. Створення правової основи антигітлерівської коаліції.
 2. Основні питання Тегеранської конференції, її наслідки.
 3. Проблеми розробки проекту Статуту ООН на конференціях у Думбартон-Оксі та Ялті.
 4. Потсдамська (Берлінська) конференція „великої трійки”, розбіжності учасників щодо проблем політичного розвитку Східної Європи.
1. Белецкий В.Н. Потсдам 1945. История и современность. - М., 1987.
 2. Бережков В.М. Страницы дипломатической истории. - М., 1982.
 3. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. - М., 1995.
 4. Вторая мировая война. Дискуссии, основные тенденции, результаты исследований : Пер. с нем. - М., 1997.

Тема 4. Німецьке питання.

1. Ялтинсько-Потсдамські рішення щодо Німеччини.
2. Початок змін курсу США: „план Бірнса” і його виступ Штутгарті.
3. Радянська блокада Західного Берліна і реакція Заходу.
4. „Нота Сталіна” від 10 березня 1952 р.
5. Комплекс пропозицій СРСР та їх фінал у 1958-1961 рр.

1. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К., 1995. - С. 382, 420-431, 561-566.
2. История международных отношений и внешней политики СССР / Под ред. И.А. Кирилина, Г.В. Фокеева : В 3-х т. - М., 1986-1987. - Т. 2. - С. 56-63, 73-97, 191-193.
3. Кальвакоресси П. Мировая политика. 1945-2000 : В 2-х кн. - М., 2003. Кн.Е-С. 16-21, 28-33.
4. Киссинджер Г. Дипломатия. - М., 1997. -С. 448, 512-535.

Тема 5. Створення регіональних військово-політичних союзів, їх мета і діяльність

1. „Пакт Ріо-де-Жанейро”. Панамериканізм і антиамериканізм у Латинській Америці.
2. ЗСЄ і НАТО. Пропозиція СРСР щодо НАТО у 1954 р. ОВД.
3. Союзний договір між СРСР і КНР. Питання про ядерне озброєння КНР.
4. АНЗЮС, СЕНТО, СЕАТО.
5. Політичні портрети: Д. Ейзенхауер, Дж. Ф. Даллес, Мао Цзедун.

1. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. - К., 1995. - С. 505-507, 512, 579-584, 625-626.
2. История международных отношений и внешней политики СССР / Под ред. И.А. Кирилина, Г.В. Фокеева : В 3-х т. - М., 1986-1987. - Т. 2. - С. 33-35, 98-104. 127-135, 163-166.

Тема 6. Деколонізація.

1. Зовнішні і внутрішні передумови надання незалежності колоніальним країнам і народам.
2. Збройні і „переговорні” шляхи до незалежності (на прикладах Алжиру, Гани, Кенії, „бельгійського” Конго, Марокко, Малайї).
3. Участь ООН у деколонізації: Декларація 1960 р. і Комітет 24-х.
4. Причина і мета міждержавних об'єднань постколоніальних країн (Бандунг, ОАЄ, Рух Неприєднання).
5. Політичні портрети: М.Ганді, Дж. Неру, А. Сукарно, Кв. Нкрума, Дж. Кеніата.

1. Гаджиев К.С. Введение в геополитику. - М., 1998. - С. 48-52.
2. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. - К., 1995. - С. 533-536, 552-554. 584-602.
3. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки) / В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. - К., 1999. - С. 97- 110, 221-232.

Тема 7. Міжнародні відносини наприкінці ХХ ст. і на початку ХХІ ст.

1. Завершення деколонізації (стан політики апартеїду в ЮАР, проблеми Намібії, Гонконгу, Макао).
2. Остаточне припинення „холодної війни” і його вплив на переговори з безпеки та розброєння. Можливості демократизації та авторитаризму в країнах у нових умовах.
3. Колективні дії проти нових загроз і проблеми ООН. Участь України.
4. Напад на США терористів і розвиток одноосібних дій США.

1. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. - К., 1995.-С. 781-782,813-817.
2. Европа и глобальные проблемы современности. - М., 1992.
3. Зленко А.М. Дипломатія і політика. - Харків, 2003.
4. Кальвакоресси П. Мировая политика. 1945-2000 : В 2-х кн. - М., 2003. -Кн. 1.-С. 86,94, 186-210.
5. Киссинджер Г. Дипломатия. - М., 1997. - С. 715-723, 736-738.
6. Лундестад Г. Восток, Запад, Север, Юг. 1945-1996. - М., 2002. - С. 149-152.
7. Міжнародні відносини . та зовнішня політика (1980-2000 роки) / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. - К., 2001. - С. 115-138, 174-181,207-234,259-264,599-616.
- (9. ООН у системі міжнародних відносин. - К., 1995.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

1. Становлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин
2. Мирні договори з Німеччиною та її союзниками.
3. Статут і структура Ліги Націй, мандатна система.
4. Вашингтонська конференція, її наслідки і значення.
5. Радянсько-польська війна, її наслідки.
6. Генуезька конференція.
7. Розпад Вашингтонської системи в 1931-1933 рр.
8. Розгляд Лігою Націй прохання китайського уряду щодо військових дій Японії.
9. Реакція СРСР і США на події в Маньчжурії.
10. Доповідь комісії Літтона.
11. Вихід Японії з Ліги Націй і підписання „угоди в Тангу
12. Міжсоюзницькі відносини в 1941-1945 роках.
13. Створення правової основи антигітлерівської коаліції.
14. Основні питання Тегеранської конференції, її наслідки.
15. Проблеми розробки проекту Статуту ООН на конференціях у Думбартон-Оксі та Ялті.
16. Потсдамська (Берлінська) конференція „великої трійки”, розбіжності учасників щодо проблем політичного розвитку Східної Європи.
17. Німецьке питання.
18. Ялтинсько-Потсдамські рішення щодо Німеччини.
19. Початок змін курсу США: „план Бірнса” і його виступ Штутгарті.
20. Радянська блокада Західного Берліна і реакція Заходу.
21. „Нота Сталіна” від 10 березня 1952 р.
22. Комплекс пропозицій СРСР та їх фінал у 1958-1961 рр.
23. Створення регіональних військово-політичних союзів, їх мета і діяльність
24. „Пакт Ріо-де-Жанейро”. Панамериканізм і антиамериканізм у Латинській Америці.
25. ЗЄС і НАТО. Пропозиція СРСР щодо НАТО у 1954 р. ОВД.
26. Союзний договір між СРСР і КНР. Питання про ядерне озброєння КНР.
27. АНЗЮС, СЕНТО, СЕАТО.
28. Політичні портрети: Д. Ейзенхауер, Дж. Ф. Даллес, Мао Цзедун
29. Деколонізація.
30. Зовнішні і внутрішні передумови надання незалежності колоніальним країнам і народам.
31. Збройні і „переговорні” шляхи до незалежності (на прикладах Алжиру, Гани, Кенії, „бельгійського” Конго, Марокко, Малайї).
32. Участь ООН у деколонізації: Декларація 1960 р. і Комітет 24-х.
33. Причина і мета міждержавних об'єднань постколоніальних країн (Бандунг, ОАЄ, Рух Неприєднання).
34. Політичні портрети: М.Ганді, Дж. Неру, А. Сукарно, Кв. Нкрума, Дж. Кеніата
35. Міжнародні відносини наприкінці ХХ ст. і на початку ХХІ ст.
36. Завершення деколонізації (стан політики апартеїду в ЮАР, проблеми Намібії, Гонконгу, Макао).
37. Остаточне припинення „холодної війни” і його вплив на переговори з безпеки та розброєння. Можливості демократизації та авторитаризму в країнах у нових умовах.
38. Колективні дії проти нових загроз і проблеми ООН. Участь України.
39. Напад на США терористів і розвиток одноосібних дій США.

40. Предмет, мета і завдання курсу, методика його вивчення.
41. Характеристика основних джерел і літератури з курсу
42. Дипломатія провідних держав і міжнародні відносини напередодні й під час Першої світової війни.
43. Особливості політики провідних країн світу напередодні Першої світової війни.
44. Початок Великої війни. Характер і цілі Першої світової війни. Боротьба за союзників.
45. Еволюція політики Сполучених Штатів Америки щодо війни. Розпад Російської імперії
46. Паризька і Вашингтонська мирні конференції та створення Версальсько-Вашингтонської системи світового устрою.
47. Співвідношення сил на міжнародній арені після закінчення Великої війни. Теоретичні засади становлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.
48. Учасники та основні питання Паризької мирної конференції (1919- 1920 рр
49. Зміни в співвідношенні сил на Далекому Сході після Першої світової війни, суперництво Великобританії. США та Японії.
50. Міжнародні відносини в Європі в міжвоєнний період: зовнішня політика провідних держав і перші проекти європейської інтеграції.
51. Вплив економічної кризи 1920-1921 рр. на міжнародні відносини. Генуезька і Гаазька конференції, їх рішення.
52. Завершення врегулювання в Європі та спроби зміцнення повоєнного статус-кво. Лозаннська конференція, її рішення. Конвенція про режим чорноморських проток.
53. Пакт Бріана-Келлога про відмову від війни як інструменту національної політики.
54. Криза і розпад Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин. Радянсько- німецьке зближення.
55. Загальноєвропейська політична криза наприкінці 30-х років ХХ ст.
56. Поглиблення міждержавних суперечностей на Далекому Сході.
57. Радянсько-німецьке зближення, „пакт Ріббентропа Молотова” і секретний протокол до нього про розмежування сфер впливу.
58. Закінчення Другої світової війни і створення Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.
59. Вступ радянських військ на територію країн Східної Європи.
60. Ялтинська (Кримська) конференція глав урядів СРСР, США й Великобританії.
61. Створення ООН. Паризька мирна конференція 1946 р.
62. Конференція в Думбартон-Оксі і розробка проекту Статуту Організації Об'єднаних Націй.
63. Шлях України в ООН.
64. Паризька мирна конференція 1946 р
65. Початок „холодної війни” і структурне закріплення біполярної системи повоєнного світу
66. Ялтинсько-Потсдамський світоустрій як система авторитарного біполярного регулювання повоєнних міжнародних відносин.
67. „Холодна війна” як нове явище в міжнародних відносинах.
68. Глобалізація зовнішньополітичних пріоритетів США:
69. Розпад колоніальної системи. Рух неприєднання у світовій політиці
70. Передумови і особливості розвитку національно-визвольного руху в Азії, Африці та Латинській Америці.
71. Бандунгська конференція країн Азії та Африки (1955 р.)

72. Боротьба наддержав за сфери впливу в „третьому світі”
73. Роль ООН в історії „холодної війни”. 1946-1991 рр.
74. Статутні основи і початок миротворчої діяльності ООН.
75. ООН і боротьба проти колоніалізму.
76. Активізація діяльності ООН у період розрядки міжнародної напруженості
77. Закінчення „холодної війни”. Кінець Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин (1989-1991 рр.)
78. Розпад СРСР, створення СНД і нова конфігурація міжнародних відносин.
79. Остаточне врегулювання німецької проблеми і кінець Ялтинсько-Потсдамської системи.
80. Паризька хартія для нової Європи (1990 р.).
81. Перетворення НБСЄ в ОБСЄ
82. Становлення постмодерної системи міжнародних відносин, глобалізація і зовнішньополітичний курс США
83. Характеристика радикальних геополітичних змін у світі на межі ХХ- ХХІ ст..
84. Деідеологізація міжнародних відносин.
85. Зовнішня політика США як єдиної наддержави.
86. „Велика вісімка”
87. Розвиток європейської інтеграції. Європейський Союз в умовах нового світового порядку.
88. Європейська інтеграція - закономірний історичний процес.
89. Розвиток інтеграційних процесів в Європі.
90. ЄС: основні етапи становлення й розширення.
91. Розвиток європейської системи міжнародних відносин в умовах протистояння між військовими і політичними блоками та політики розрядки міжнародної напруженості (1949-1979 рр.)
92. Радянсько-американські відносини, протистояння НАТО.
93. Спроби в СРСР реформувати соціально-економічну систему і “оксамитові революції” в країнах ЦСЄ.
94. Глобальні аспекти міжнародної безпеки, конфліктні зони у світі і проблема реформування ООН.
95. Виклики глобалізації та нові завдання, що стоять перед світовим співтовариством.
96. Акції організованих груп терористів та їх вплив на стабільність у країнах.
97. Активізація регіональних конфліктів.
98. Підвищення ролі ООН у сучасних міжнародних відносинах

Самостійна робота

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових занять. Зміст самостійної роботи студента визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та рекомендаціями викладача. Самостійна робота студента з опанування навчального матеріалу може виконуватись у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах. Як правило, вона проводиться згідно із заздалегідь складеним графіком, що гарантує можливість доступу студента до потрібних дидактичних засобів, та доводиться до відома на початку поточного семестру.

Даний науково-методичний посібник передбачає короткий і змістовний аналіз схеми підготовки студентів згідно навчальної програми з Історія міжнародних відносин ХХ ст. Лекційні та семінарські заняття допоможуть студентам глибше засвоїти вузлові питання історичного розвитку народів цього періоду, ознайомитися з джерелами та історіографією. На семінарських заняттях студенти оволодівають основами наукового дослідження, навчаються самостійно оцінювати історичні події, висловлювати і аргументувати власні думки.

Метою курсу «Історія міжнародних відносин ХХ ст.» є освоєння студентами основних понять та категорій курсу; забезпечити поглиблене вивчення студентами новітньої історії країн Європи, Америки, Азії і Африки; формування спеціалістів глибокої наукової кваліфікації високої культури і відповідальності. На основі сучасних теоретико-методологічних і концептуальних засад розкрити специфіку, взаємозв'язок і взаємозалежність соціально-економічних, політичного і культурного становлення народів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: історичні процеси, тенденції розвитку явища, події і факти новітньої історії країн Європи, Америки, Азії, Африки; міжнародні відносини, проблеми соціально-економічного і політичного розвитку на сучасному етапі; особливості політики держав у національному питанні; матеріальну і духовну культуру народів; проблеми науково-технічної революції і її вплив на розвиток суспільства, його соціальну структуру;

вміти: працювати з історичними джерелами, науковою літературою; аналізувати причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і явищ, застосовувати цивілізаційний підхід до вивчення історії, багатоваріантні підходи до аналізу проблеми сучасності аргументовано спростувати не підтвердженні життям теорії і концепції суспільного розвитку.

II. Пояснювальна записка

Самостійна робота студентів є важливою складовою навчального процесу, яка сприяє активізації засвоєння студентом знань та їх реалізації, а також формує вміння навчатися. Метою самостійної роботи є сприяння глибокому засвоєнню студентами знань «Історія міжнародних відносин ХХ ст.», ознайомлення їх з основними рушійними силами процесу розвитку людства, різновидами політичної організації суспільства, починаючи з ХХст. і аж до початку ХХІ ст. Знання фактологічного аспекту історичного процесу допоможе студентам осмислити мотиви поведінки людей у вирішальні моменти історії, закономірності історичних зрушень.

У процесі вивчення всесвітньої історії значна увага приділятиметься роботі з історичними джерелами. Крім цього, методичні матеріали передбачають опанування в повному обсязі навчальної програми і формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати і контролювати власну діяльність. Завданням самостійної роботи студентів є засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення і систематизація здобутих знань, їх застосування при виконанні практичних завдань і наукових робіт, а також виявлення прогалин у системі знань із предмета.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Історія міжнародних відносин 1945 – поч. ХХІ ст.» становить:
для денної форми навчання – 65% : 35%
для заочної форми навчання – 13,5% : 86,5%

Зміст самостійної роботи студента з дисципліни «Новітня історія країн Західної Європи і Америки» визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями викладача. У пропонованих методичних рекомендаціях розглядаються форми самостійної роботи студентів, порядок організації і контролю самостійної роботи. Подаються основні питання з курсу дисципліни, питання для самоконтролю, теми рефератів, а також тестові завдання.

У процесі самостійної роботи, що планується з навчальної дисципліни «Історія міжнародних відносин 1945 – поч. ХХІ ст.», студент може:

- освоїти теоретичний матеріал з дисципліни, що вивчається (освоєння лекційного курсу, а також освоєння окремих тем, окремих питань тем, окремих положень і т. д.);
- закріпити знання теоретичного матеріалу, використовуючи необхідний інструментарій практичним шляхом (виконання тестів для самоперевірки, відповідь на питання для самоконтролю);
- застосувати отримані знання і практичні навички для аналізу ситуації і вироблення правильного рішення;
- застосувати отримані знання і уміння для формування власної позиції, теорії (написання дипломної роботи, науково-дослідної роботи студента).

Види самостійної роботи, які практикуються при вивченні дисципліни «Історія міжнародних відносин 1945 – поч. ХХІ ст.»:

- Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу за літературою, яку пропонує викладач;
- підготовка до практичних занять і виконання позааудиторних завдань;
- підготовка до колоквіуму;
- використання комп'ютерної техніки для пошуку нової інформації щодо проблем етнічної психології;
- написання реферату;
- укладання бібліографії на задану тематику;
- робота з картою України та івано-Франківської області зокрема;
- збір польових матеріалів за основним місцем проживання.

Реферат.

Написання реферату, який є різновидом самостійної роботи студента, передбачає розвиток навичок самостійного пошуку необхідної інформації, опрацювання та осмислення теоретичного і практичного матеріалу. Реферат повинен містити усі необхідні структурні складові: вступ із коротким викладом джерел та історіографії проблеми, стану її наукової розробки, об'єкту і предмету дослідження, мети і завдань, які ставить перед собою автор; основну частину (виклад та аналіз теоретичного матеріалу із теми дослідження); висновки; список використаних джерел та літератури (не менше 10 позицій).

Технічні вимоги до реферату: шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5, обсяг – 15 сторінок. Бібліографія подається наприкінці реферату в алфавітному порядку під заголовком: «Джерела та література». Посилання у тексті зазначаються в квадратних дужках, перша цифра – порядок джерела посилання в списку «Джерел та літератури», друга цифра – номер сторінки (зразок: [12, с. 35]). Не зараховуються реферати, які є плагіатом, або передруком з мережі Інтернет.

Ефективне засвоєння матеріалу в процесі навчання і самостійної роботи студентів дає більш позитивні результати за умов тісної співпраці з викладачем, яка може здійснюватись у різних формах, різними методами, зокрема:

Консультація – форма навчального заняття, в процесі якого студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. Консультація може бути індивідуальною або груповою, залежно від того, чи викладач консультує студентів з питань, пов'язаних із виконанням самостійної роботи, індивідуальних завдань, чи з теоретичних питань певної дисципліни. Обсяг часу, відведений викладачеві для проведення консультації, визначається навчальним планом і регламентується графіком їх проведення, який складається на семестр.

Колоквіум – метод перевірки знань студентів, який відбувається у формі співбесіди викладача зі студентами. Тема чи розділ навчальної дисципліни, з яких проводиться колоквіум, визначаються робочим навчальним планом і подаються студентам заздалегідь.

Контроль самостійної роботи і оцінка її результатів організовується як єдність двох форм:

- самоконтроль і самооцінка студента;
- контроль і оцінка з боку викладачів.

Оцінки (бали), одержані студентами за виконання різних видів самостійної роботи, виставляються викладачем у журнал обліку поточної успішності студентів. Поточні консультації студентів з питань виконання саааммстійної роботи, а також підведення підсумків з деяких видів виконаних робіт, здійснюються під час щотижневих планових занять з індивідуально-консультативної роботи.

Отже, методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Новітня історія країн Західної Європи і Америки» спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ історичного процесу розвитку людства в ХХ – на початку ХХІ ст., а також навчити застосовувати здобуті знання та навички на практиці.

Форми контролю та звітності за видами самостійної роботи

1. Колоквіум.
2. Підготовка та захист мультимедійної презентації по темі.

3. Укладання бібліографії на задану тематику.
4. Написання реферату.
5. Написання есе.
6. Складання тестових завдань на задану тематику.
7. Складання кросвордів на історичні теми.
8. Складання термінологічного словника.
9. Складання хронології подій по темі.
10. Підготовка виступів на наукових конференціях.
11. Консультації до олімпіад.

Самостійна робота

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів.

Навчальна програма, яка завершується заліком або екзаменом:

№ п/п	Критерії	Кількість балів для дисципліни, яка завершується заліком	Кількість балів для дисципліни, яка завершується екзаменом
1.	Глибоко розкрита відповідь, з відображенням авторської позиції.	15-12 балів	10-9 балів
2.	Правильна стисла відповідь.	11-9 балів	8-7 балів
3.	Поверхова відповідь.	8-6 балів	6-5 балів
4.	Поверхова відповідь з наявністю окремих помилок.	5-3 бали	4-3 бали
5.	Розкриття лише окремого аспекту питання.	2-1 бал	2-1 бал
6.	Неправильна відповідь, або її відсутність.	0 балів	0 балів

1. Становлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин
2. Мирні договори з Німеччиною та її союзниками.
3. Статут і структура Ліги Націй, мандатна система.
4. Вашингтонська конференція, її наслідки і значення.
5. Радянсько-польська війна, її наслідки.
6. Генуезька конференція.
7. Розпад Вашингтонської системи в 1931-1933 рр.
8. Розгляд Лігою Націй прохання китайського уряду щодо військових дій Японії.
9. Реакція СРСР і США на події в Маньчжурії.
10. Доповідь комісії Літтона.
11. Вихід Японії з Ліги Націй і підписання „угоди в Тангу
12. Міжсоюзницькі відносини в 1941-1945 роках.
13. Створення правової основи антигітлерівської коаліції.
14. Основні питання Тегеранської конференції, її наслідки.

15. Проблеми розробки проекту Статуту ООН на конференціях у Думбартон-Оксі та Ялті.
16. Потсдамська (Берлінська) конференція „великої трійки”, розбіжності учасників щодо проблем політичного розвитку Східної Європи.
17. Німецьке питання
18. Ялтинсько-Потсдамські рішення щодо Німеччини.
19. Початок змін курсу США: „план Бірнса” і його виступ у Штутгарті!
20. Радянська блокада Західного Берліна і реакція Заходу.
21. „Нота Сталіна” від 10 березня 1952 р.
22. Комплекс пропозицій СРСР та їх фінал у 1958-1961 рр.
23. Створення регіональних військово-політичних союзів, їх мета і діяльність
24. „Пакт Ріо-де-Жанейро”. Панамериканізм і антиамериканізм у Латинській Америці.
25. ЗСЄ і НАТО. Пропозиція СРСР щодо НАТО у 1954 р. ОВД.
26. Союзний договір між СРСР і КНР. Питання про ядерне озброєння КНР.
27. АНЗЮС, СЕНТО, СЕАТО.
28. Політичні портрети: Д. Ейзенхауер, Дж. Ф. Даллес, Мао Цзедун.
29. Деколонізація зовнішні і внутрішні передумови надання незалежності колоніальним країнам і народам. Збройні і „переговорні” шляхи до незалежності (на прикладах Алжиру, Гани, Кенії, „бельгійського” Конго, Марокко, Малайї).
30. Участь ООН у деколонізації: Декларація 1960 р. і Комітет 24-х.
31. Причина і мета міждержавних об'єднань постколоніальних країн (Бандунг, ОАЄ, Рух Неприєднання).
32. Політичні портрети: М. Ганді, Дж. Неру, А. Сукарно, Кв. Нкрума, Дж. Кеніата.
33. Тема Міжнародні відносини наприкінці ХХ ст. і на початку ХХІ ст.
34. Завершення деколонізації (стан політики апартеїду в ЮАР, проблеми Намібії, Гонконгу, Макао).
35. Остаточне припинення „холодної війни” і його вплив на переговори з безпеки та розброєння. Можливості демократизації та авторитаризму в країнах у нових умовах.
36. Колективні дії проти нових загроз і проблеми ООН. Участь України.
37. Напад на США терористів і розвиток одноосібних дій США.
38. Що таке „нові параметри безпеки” в умовах глобалізації.
39. Предмет, мета і завдання курсу, методика його вивчення.
40. Характеристика основних джерел і літератури з курсу.
41. Дипломатія провідних держав і міжнародні відносини напередодні й під час Першої світової війни.
42. Особливості політики провідних країн світу напередодні Першої світової війни.
43. Початок Великої війни. Характер і цілі Першої світової війни. Боротьба за союзників.
44. Еволюція політики Сполучених Штатів Америки щодо війни. Розпад Російської імперії
45. Паризька і Вашингтонська мирні конференції та створення Версальсько-Вашингтонської системи світового устрою.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Афоній Е.А., Бандурка О.М., Мартинов А.Ю. Велика розтока. (глобальні проблеми сучасності: соціально-історичний аналіз). - К., 2002.
2. Белецкий В.Н. Потсдам 1945. История и современность. - М., 1987.
3. Білорус О. Глобалізація і національна стратегія України. - К., 2001.
4. Бруз В.С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів. - К., 1995.
5. Брутенц К.Н. Тридцать лет на Старой площади. - М., 1998
6. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Україна в Організації Об'єднаних Націй: 60 років участі у розв'язанні найважливіших міжнародних проблем. - К., 2005.
7. Вольф М. Игра на чужом поле. - М., 1998.
8. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. - М., 1995.
9. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки 1918-1945 рр. : Підручник для студентів вузів. - К., 2003.
10. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу : Навчальний посібник. - К., 2006.
11. Глобализация: человеческое измерение. - М., 2002.
12. Глобалистика: Международный междисциплинарный энциклопедический словарь / Гл. ред. И.И. Мазур, А.Н. Чумаков. - М.-СПб., 2006.
13. Движение сопротивления в странах Центральной и Юго-Восточной __ Европы. 1939-1945. - М., 1995.
14. Демони миру та боси війни. Соціальні конфлікти посткомуністичної доби.-К., 1997.
15. Дюррозель Ж.-Б, Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. - К., 1995.
16. Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке. - М.: Наука, 1990.
17. Зленко А.М. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. - Харків, 2003.'
18. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991-2003) / Відп. ред. С.В. Віднянський. - К., 2004.
19. Історія США : В 4-х тт. - Т. 3. - М., 1985.
20. Історія фашизму в Западній Європі. - М., 1978.
21. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки. 1918-1945:Навчальний посібник. - Вінниця, 2004.
22. Історія Центрально-Східної Європи.-Львів, 2001.
23. Китай в мировой политике. - М., 2001.
24. Кульчицький С.В. Україна і Росія: переваги і небезпеки „особливих відносин”. Роздуми історика. — К., 2004.
25. Литвин В. Європа чи Євразія? - К., 2004.
26. Лопухов Б.Р. Історія фашистського режиму в Італії. - М., 1977.
27. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки) / В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. - К., 1999.
28. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки) / Л.Ф. Гайдуков, В.Г.

- Кремень, Л.В. Губерський та ін. - К., 2001.
31. Орлова Т.В. Історія сучасного світу : Навч. посіб. - К., 2006.
 32. От Хельсинки до Будапешта. Історія СБСЕ/ОБСЕ в документах. 1973-1994: В 3-х т. - М., 1996-1997.
 33. Перепелиця Г.М. Асиметричні стратегії в гарантуванні міжнародної безпеки // Політика і час. - 2005. - №7. - С. 64-73.
 34. Світова та європейська інтеграція: Навчальний посібник / За заг. ред. Я.Й. Малика. - Львів, 2005.
 35. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. - К., 2004.
 36. Ціватий В.Г. Дипломатія і підготовка дипломата ХХІ століття: традиції, інновації, моделі // Науковий вісник Дипломатичної академії України. - К., 2004. - Вип. 10.-Ч.І.- С. 11-31.
 37. Ціватий В.Г. Копти - християнські осередки в мусульманському світі: історія, політика, дипломатія, право (проблеми політичної регіоналістики) // Науковий вісник Дипломатичної академії України. - К., 2003. - Вип. 8. - С. 396-423.

Термінологічний словник

АБСТРАКЦІОНІЗМ - модерністська течія в образотворчому мистецтві ХХ ст., що принципово відкидала зображення реальних предметів і явищ. **АВАНГАРДИЗМ** - умовне найменування низки течій в мистецтві ХХ ст., для яких характерне прагнення до докорінного оновлення художньої практики, розрив її з усталеними принципами і традиціями.

АВТОРИТАРНІСТЬ - антидемократична система, режим державної політичної влади, зазвичай у сполученні з різноманітного роду елементами особистої диктатури.

АГРЕСІЯ - незаконне застосування збройної сили державою проти іншої, що порушує її суверенітет, територіальну цілісність, позбавляє політичної незалежності.

АДМІНІСТРАТИВНО-КОМАНДНА СИСТЕМА - антидемократична ієрархічно організована система управління суспільством, ґрунтована на адміністративних засобах; система бюрократичного централізму.

АНАРХІЗМ - суспільно-політична течія, що закликає до повної відмови від усіх форм держави. **АНАРХО-СИНДИКАЛІЗМ** - течія в робітничому русі, що визнає профспілки (синдикати) вищою формою організації трудящих і перебуває під впливом анархізму.

АНЕКСІЯ — насильницьке приєднання, загарбання або утримання однією державою території або частини території іншої.

АНТИКЛЕРИКАЛІЗМ - система поглядів, суспільний рух, спрямований на звільнення політичного і духовного життя від влади релігії і церкви.

АНТИСЕМІТИЗМ — одна з форм расового шовінізму, що полягає у ворожому ставленні до євреїв.

АНШЛЮС — назва політики насильницького включення Австрії до складу Німеччини.

ГЕГЕМОНІЗМ - зовнішня політика, ґрунтована на прагненні до гегемонії, до світового панування, диктату над іншими країнами і народами.

ГЕНОЦИД - повне або часткове знищення якоїсь національної, етнічної, расової або релігійної групи населення в мирний або воєнний час.

ДЕВАЛЬВАЦІЯ - офіційне зниження курсу національної валюти по відношенню до валют інших країн або міжнародних грошових одиниць.

ДЕМІЛІТАРИЗАЦІЯ - роззброєння, ліквідація згідно з міжнародним договором військових споруд і укріплень на певній території, а також заборона мати на ній військову промисловість, розміщувати збройні сили.

ДЕНОНСУВАННЯ - повідомлення однією державою іншої про припинення дії укладеного між ними договору, зроблене у порядку і в терміни, в ньому передбачені.

ДИКТАТУРИ - нічим не обмежена влада особи, класу в державі, що спирається на силу, а також відповідний політичний режим.

ДИСКРИМІНАЦІЯ - зумисне обмеження прав і законних інтересів одних осіб, соціальних груп порівняно з іншими.

ЕКСПАНСІЯ — розширення, розповсюдження сфери впливу, панування в різних областях, в тому числі за допомогою дипломатичного тиску і збройного вторгнення.

ЕКСТРЕМІЗМ — прихильність до крайніх поглядів, заходів.

ЕМБАРГО - заборона державою ввезення до своєї країни або вивезення з неї до якоїсь країни товарів, послуг, валютних та інших цінностей, засіб міжнародного тиску, примусу.

ІЗОЛЯЦІОНІЗМ - ідея незалучення США до справ інших країн, розташованих поза Американським континентом.

ІНВЕСТИЦІЇ — довгострокові вкладення, розміщення капіталу в якомусь виробничому підприємстві, справі.

ІНФЛЯЦІЯ - зміцнення грошей, супроводжуване зростанням цін на товари, падіння реальної заробітної плати, зниженням купівельної спроможності внаслідок дефіциту державного бюджету.

КЛЕРИКАЛІЗМ - система поглядів, суспільно-політична течія, що прагне посилення ролі церкви в політичному і духовному житті суспільства і здійснює свою діяльність засобами політичних партій, що перебувають при владі в ряді країн світу.

КОАЛІЦІЙНИЙ УРЯД - уряд, складений з представників різноманітних партій, суспільних організацій на основі договору між ними.

КОЛАБОРАЦІОНІСТИ особи, що співробітничали з фашистськими загарбниками в окупованих ними країнах під час Другої світової війни.

КОНСЕРВАТИЗМ - течія суспільної думки і політична практика, що обстоюють старе, те, що надійно себе зарекомендувало; нерідко вороже новому.

КОНЦЕСІЯ - договір, угода про передачу до експлуатації на певних умовах належних державі ділянок землі, покладів корисних копалин, підприємств великим національним або зарубіжним монополіям.

КОРПОРАТИВІЗМ - вид соціальної організації суспільства, що характеризується наявністю жорсткої ієрархічної системи влади, в якій здержавлені корпорації, що об'єднують робітників і підприємців за галузевою ознакою, тримають під контролем інститути громадського суспільства.

КРЕОЛИ - нащадки іспанських і португальських поселенців у Латинській Америці. **КУБІЗМ** - авангардиська формалістична течія в європейському образотворчому мистецтві початку ХХ ст., прагнучи виявити геометричну структуру об'єму, кубісти розкладали предмет на плоскі грані або вподоблювали його найпростішим тілам; кулі, конусу, кубу.

ЛАТИФУНДІЇ — велике земельне володіння, маєток.

ЛЕНД-ЛІЗ - система передачі США у позику або в оренду озброєння, боєприпасів, продовольства або інших матеріальних ресурсів країнам антигітлерівської коаліції в період Другої світової війни. **ЛІГА НАЦІЙ** - міжнародна організація співробітництва між державами і народами (1919-1946 рр.), попередниця ООН.

ЛОКАУТ - одночасне закриття підприємств їхніми власниками і масове звільнення робітників та службовців, щоб примусити їх відмовитися від вимог і страйків.

МАНДАТНІ (ПІДМАНДАТНІ) ТЕРИТОРІЇ - загальна назва колишніх колоній Німеччини та деяких володінь Туреччини, що перейшли після Першої світової війни (за мандатом Ліги Націй) під управління країн - переможниць.

МЕДЖЛІС - назва вищого законодавчого органу в низці мусульманських країн.

МЕТИСИ - нащадки шлюбів європейців з індіанцями в Латинській Америці.

МІЛІТАРИЗАЦІЯ - розповсюдження законів воєнного часу, військової дисципліни на цивільні галузі народного господарства, економіку.

МІНІСТР БЕЗ ПОРТФЕЛЯ - член уряду, який не очолює безпосередньо міністерство або інший центральний орган державного управління.

МОДЕРНІЗМ - загальне найменування напрямів у мистецтві та літературі кін. ХІХ — поч. ХХ ст. (абстракціонізм, кубізм, дадаїзм, експресіонізм), що відбивають у цілому розрив з реалістичною класичною традицією.

МУЛАТИ - нащадки змішаного шлюбу білих (європейської раси) і негрів.

НАЦІОНАЛІЗМ - психологія, ідеологія і політика в національному питанні, ґрунтовані на визнанні пріоритету національного чинника в суспільному розвитку, перебільшена оцінка значення і ролі власної народності, нації, аж до ідеї національної винятковості і вищості.

ОЛІГАРХІЯ - політичний і економічний режим, панування, правління невеликої групи, а також сама така група.

ОПОЗИЦІЯ - партія, група, що виступає проти більшості, панівної думки в політиці, провадить політику протидії.

ОПОРТУНІЗМ - пристосуванство, ухидництво, співробітництво, компроміс з ворогом.

ПАРАФУВАННЯ - попереднє підписання міжнародного договору ініціалами осіб, які брали участь у його розробці.

ПАЦИФІЗМ - антивоєнний миротворчий рух, що виступає проти будь-яких війн, незалежно від їхнього характеру і мети.

ПЕОН - селянин, сільськогосподарський робітник, перетворений внаслідок кабальної залежності від поміщика на боргового раба.

ПЛЕБІСТ - один з видів всенародного обговорення, опитування; в міжнародних відносинах визначення державної приналежності всієї або частини спірної території на основі волевиявлення населення шляхом всенародного голосування.

ПРОТЕКЦІОНІЗМ - економічна політика держави, спрямована на захист власної економіки від іноземної конкуренції.

«П'ЯТА КОЛОНА» - назва ворожої таємної агентури, що використовується для розкладання тилу тієї або іншої країни.

РАСИЗМ - сукупність антинаукових концепцій, основу яких складають положення про фізичну і психічну нерівноцінність людських рас, що поділяються згідно з цим на «вищі» і «нижчі», над якими перші нібито повинні панувати.

РАТИФІКАЦІЯ - затвердження органами верховної законодавчої влади держави міжнародного договору (укладеного повноважними представниками сторін, що домовляються), що надає договору юридичну силу.

РЕАЛІЗМ - напрям у літературі та мистецтві, що ставить основною метою правдиве, об'єктивне відображення дійсності.

РЕПАРАЦІЯ - вид матеріальної міжнародно-правової відповідальності, що полягає у відшкодуванні завданих збитків від агресії державою (що скоїла агресію) державі, що зазнала нападу.

РЕФОРМІЗМ - опортуністична течія в робітничому русі, що ставить своїм завданням здійснення соціальних змін шляхом реформ, які не порушують основ капіталістичного ладу.

САЛЬДО - в зовнішньоторговельних відносинах різниця між сумою експорту та імпорту або сумою вимог, зобов'язань.

САНАЦІЯ - засіб впливу (економічна, фінансова, військова) проти держав, установ і т.п., а також визначення норм і правил.

САТЕЛІТ - формально незалежна країна, фактично цілковито підлегла великій державі. **СЕПАРАТНИЙ МИР** - мирний договір, укладений із супротивником однією з країн, що входять до воюючої коаліції, без відома або згоди союзників.

СИНДИКАЛІЗМ - опортуністична течія в робітничому русі, прибічники якої відкидають участь профспілок у політичній боротьбі, політичну партію робітничого класу і диктатуру пролетаріату, розглядають економічну боротьбу як єдиний шлях до соціалізму, за якого синдикати (профспілки) повинні управляти власним виробництвом.

СЮРРЕАЛІЗМ - модерністський напрям у мистецтві ХХ ст., що проголосив джерелом сферу підсвідомості, а засобом - розрив логічних зв'язків, заміненіх суб'єктивними асоціаціями.

УНІТАРИЗМ - державний устрій, що характеризується централізованим керівництвом адміністративно-територіальними одиницями і відсутністю відокремлених (самостійних) державних утворень.

ФАШИЗМ - політична течія крайньої реакції, що виникла в 20-х роках; за формою влади – відверта терористична диктатуру, що використовує насильництво, політику терористичних загарбань у прагненні світового панування.

ФУТУРИЗМ - авангардський напрям в європейському мистецтві 10-20-х рр., що відкидав традиційну культуру і намагався створити основи нового стилю («Мистецтво майбутнього»).

ЦЕНТРИЗМ - політична позиція, проміжне, середнє положення між крайніми політичними платформами, поглядами.

ЧЕТНИК - учасник партизанського руху, член збройного формування, загону (чета) в Югославії.

ШОВІНІЗМ — агресивна форма націоналізму, проповідь національної винятковості, протиставлення інтересів однієї нації інтересам іншої, розпалювання національної ворожнечі й ненависті.

Теми рефератів

1. Ю. Пілсудський: політичний портрет.
2. Т. Масарик: політичний портрет.
3. Фашистський режим М. Хорти в Угорщині: причини виникнення, соціально-економічна суть
4. Адольф Шикельгрубер (Гітлер): політичний портрет.
5. Беніто Муссоліні – диктатор фашистського типу.
6. Віллі Брант: політичний портрет.
7. Проблема західного Берліну в умовах “холодної війни”.
8. Берлінська криза 1953 року: причини, хід, наслідки.
9. Йосип Броз Тіто: політичний портрет.
10. Ніколає Чаушеску: політичний портрет.
11. Лех Валенса: політичний портрет.
12. Вацлав Гавел: політичний портрет.
13. Політика “шокової терапії” в Польщі та її наслідки.
14. Фідель Кастро: політичний портрет.
15. “Карибська криза” 1962 року та її наслідки для розвитку міжнародних відносин другої половини ХХ ст.
16. А. Піночет: національний герой чи злочинний диктатор?
17. Соціально-економічний і суспільно-політичний розвиток Бразилії у II половині ХХ століття.
18. Соціально-економічний і суспільно-політичний розвиток Колумбії у II-ій половині ХХ століття.
19. Політичний портрет Ж. Кеннеді.
20. Політичний портрет Ж. Рейгана.
21. Політичний портрет М. Теччер.
22. Новий курс Д. Рузвельта.
23. Політичний портрет Г. Колля.
24. Політичний портрет Ш. де Голь.
25. Політичний портрет Б. Обама.

Індивідуальні завдання (аналіз літератури)

1. Газін В.А. Актуальні проблеми сучасності: історія, світова політика. – К. 2009.
2. Документи та матеріали з історії міжнародних відносин періоду «холодної війни» / Укл. Сич О.У, Мінаєв А.В. – Чернівці, 2008.
3. Сич О, Мінаєв А. В. Світ у другій половині ХХ – на поч. ХХІ ст.: основні тенденції політичного та соціально-економічного розвитку.
4. Білоус О.Г. Глобальне перспектива і сталий розвиток. – К., 2005.
5. Все о Франции. Общие сведения. История – Харів, 2005.
6. Германия в ХХ веке. – М., 2005.
7. Горбач О.М. Доктрини зовнішньої політики: історія та сучасний розвиток. – Л., 2005
8. Давлетов А.Р. Политическая история Европы ХХ- нач. ХХІ века: учеб. Пособье. – Запорожье, 2007.
9. Салабай В.Ф. Історія сучасного світу: навч.-метод. посібник. – К., 2006.
10. Кримський С. Б. Цивілізаційний розвиток людства. – К., 2006.
11. Орлова Т.В. Історія сучасного світу. – К., 2006.
12. Постоловський Р, Троян С. Світ на зламі епох: історія к.ХІХ-сер. ХХ ст. – К., 2000.
13. Сагрин В.В. Политическая история США. – М., 2006.
14. Тивовар С, Слюсаренко А. Всесвітня історія. Новітній період 1945 – 1997. К., 1998.
15. Повленко Ю.В. Історія світової цивілізації . – К. 1999.
16. Тивовар С, Сіріщев Я. Всесвітня історія ХХ ст. – К., 1995.
17. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. – К., 1995.
18. Шмелёв И. П. Европа: вчера, сегодня, завтра. – М. 2002.
19. Корсаков К. И. История Великобритании. – М. 1997.
20. Кредер А.А. Новейшая история ХХ в. – М. 1995.
21. Іваницька О. Франко-каудильйо Іспанії – Вінниця, 2002.
22. Козлітін В.Д. Друга світова війна 1939-1945 рр. – Харків, 2001.
23. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 рр.). – К. 2001.
24. Трухановський В.Т. Уинстон Черчилль. – 5-е изд., испр. доп. –М. 2003.
25. История Франции: В 3-х т. –Т.3. –М., 1973.
26. Копійка В.В Розширення Європейського Союзу. Територія і практика інтеграційного процесу. – К., 2002.
27. Світова та європейська інтеграція : Навч. посібник / За заг. ред. Я.Й. Малика. – Львів, 2005.
28. Орлова Т.В. Історія сучасного світу. Навч. пос. –К., 2006.
29. Малик Я.Й. Світова та європейська інтеграція. Навч. пос. – Львів. 2005
30. Афонін Е.А. Бандурка О.М. та ін. Велика розтока (глобальні проблеми сучасності: соціально-історичний аналіз). – К., 2002.
31. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки) / Гайдуков Л. Ф. та ін. – К., 2001.
32. Дорозель Ж-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. –К. 1995.

33. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки) / Манжола В.А, Білоусов М.М. та ін. – К., 1999.
34. Зеленко А.М. Дипломатія і політика. – Харків, 2003.
35. ООН у системі міжнародних відносин. –К., 1995.
36. Циватий В.Г. ООН у системі координат глобалізованого світу XXI ст.: інституціональні традиції, цивілізаційний вимір, сучасні виклики // Актуальні проблеми міжнародних відносин : Збірник наукових праць. – К., 2005.
37. Гинцбер Л. И. Ранняя История ницизма. Борьба за власть. – М. 2004.
38. Відяньський С.В. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. –К. 2014.
39. Араш М. «Да здравствует Муссолини» Реабилитация фашизма в Италии. –М. 2010.
40. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки – Вінниця, 2003.
41. Макеєв С. Демони меча та мечем війни. Соціальні конфлікти посткомуністичної доби. – К., 1997.
42. Білоус О.Г. Глобалізація і національна стратегія України. – К. 2001.
43. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політико-правові системи світу: Навч. посібник. – К. 2006.
44. Попов А. «Агонія Веймарської республіки». –К. 2017.
45. Бані-Насер Фаді. Миротворчі операції ООН: територія і практика. –К., 2005
46. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917 -1945 рр. –К., 1997
47. Б. Муссоліні «Доктрина фашизму» - 1932.
48. Бернс Дж., Рузвельт Р. «Человек и политик» -К. 1997
49. Пожарская Д. Франко и его время. – К. 2001
50. Соколов Б. «Адольф Гитлер. Жизнь под свастикой» - вид АСТ –К. 2005.
51. Мальський М.З. Теорія міжнародних відносин - К., 2007.
52. Манжола В. А. Міжнародні відносини та зовнішня політика 1945-70-ті рр. –К., 2001
53. Романо Проді. Ідея єдиної Європи. –К., 2002
54. Копель О.А. Міжнародні відносини ХХ ст. –К., 1999
55. Кредер А.А. Новейшая история ХХ в. – М. 1995.
56. Іваницька О. Франко-каудильйо Іспанії – Вінниця, 2002.
57. Козлітін В.Д. Друга світова війна 1939-1945 рр. – Харків, 2001.
58. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 рр.). – К. 2001.